

ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและการประกันคุณภาพ
ภายในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
FACTORS AFFECTING SCHOOL-BASED MANAGEMENT AND INTERNAL
QUALITY ASSURANCE IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS WITHIN NAKHON
SAWAN SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

ศักดิ์พงศ์ สุภีรักษ์*

Sakdipong Suphirak

มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

Chao Phraya University

*Corresponding Author: E-mail:Sakdipong.s@cpu.ac.th

Received October 14, 2024; Revised March 16, 2025; Accepted March 20, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความสัมพันธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ 2) เพื่อศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ตามแนวคิดพื้นฐานด้านการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังโรงเรียนโดยตรงมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้วยความเป็นอิสระมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 315 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความตรงเชิงเนื้อหาโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.80-1.00 และมีความเที่ยงโดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 0.92 สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า r อยู่ระหว่าง .416-.713

2. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านหลักการบริหารตนเอง (X_2) ด้านหลักการมีภาวะผู้นำเกื้อหนุน (X_4) และหลักการพัฒนาทั้งระบบ (X_5) สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ได้ร้อยละ 29.70 ($R^2 = .297$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละด้านเท่ากับ 0.302, 0.179, 0.316 ตามลำดับ

คำสำคัญ: การบริหาร, โรงเรียนเป็นฐาน, การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

Abstract

This research aimed 1) to study the relationship between school-based management and internal quality assurance in educational institutions under the Office of the Secondary Education Service Area, Nakhon Sawan and 2) to study how the school-based management affected internal quality assurance in educational institutions under the Office of the Secondary Education Service Area, Nakhon Sawan, based on the basic concept of decentralization from the central government to schools directly, with authority, responsibility, and independence in operations and flexibility in management. The sample group used in the study consisted of 315 people. The instrument used was a questionnaire with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) from 0.8 to 1.00, and a α -coefficient reliability of 0.92. The statistics used in data analysis were mean, standard deviation, correlation coefficient analysis and multiple regression analysis.

The results of the research found that

1. There was a significant relationship between School-based Management and Internal Quality Assurance in Educational Institutions ($p=.01$). The correlation coefficient (r) ranged between .416 and -.713

2. School-based management affected quality assurance in educational institutions, consisting of 3 elements: Principles of self-management (X_2), Principles of supportive leadership (X_4) and Principles of whole system development (X_5) were significantly manipulated to explained the variance of Internal Quality Assurance in Educational Institutions. These parameters explained the variance in Internal Quality Assurance in Educational Institutions by 29.70 percent ($R^2 = 0.297$). The results were statistically significant at the .01 level, with correlation coefficients for each aspect being 0.302, 0.179, and 0.316, respectively.

Keywords: School-Based Management, Quality Assurance, Educational Institutions

บทนำ

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นกระบวนการบริหารและการจัดการที่ทั่วโลกต่างให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก พยายามแสวงหาวิธีการที่จะพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดเป็นการริเริ่มปฏิรูปการศึกษาที่เกิดขึ้นในหลายประเทศทั่วโลก (Petty et al., 2007) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดีมีความรู้ความสามารถสามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข ส่วนหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School base Management) มาจากพื้นฐานความเชื่อในการบริหารจัดการว่าผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจที่จะทำประสิทธิภาพการทำงานดีขึ้น ทั้งยังเป็นการลดช่องว่างระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติงาน พบว่าเป็นความสัมพันธ์ของผู้นำที่เชื่อมโยงผลลัพธ์

เชิงบวกของโรงเรียนกับผลลัพธ์เชิงพฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของครูและประสิทธิผลโดยรวมของโรงเรียน (Beatrizorah et al., 2008) มีหลักการสำคัญคือ การให้โรงเรียนเป็นฐานหรือศูนย์กลางการตัดสินใจ พบว่า การกระจายอำนาจไปยังโรงเรียนจะสามารถบริหารจัดการโดยตรงดังนั้น การใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบไปด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักกระจายอำนาจ 2) ด้านหลักบริหารตนเอง 3) ด้านหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม 4) ด้านหลักภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน 5) ด้านหลักการพัฒนาทั้งระบบ และ 6) ด้านหลักความพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) ซึ่งข้อกำหนดของภาคีรัฐนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษามีความคล่องตัวโดยโรงเรียนจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นอิสระซึ่งเป็นการเชื่อมโยงกับหลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เป็นกรอบพัฒนาทฤษฎีระบบ ทฤษฎีการจัดการ

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย อุดมการณ์ หลักการจัดการศึกษา และมาตรฐานการศึกษา เพื่อให้สะดวกนำมาสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อปวงชนโดยรัฐต้องจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองของโลก รวมทั้งการพัฒนาหน้าที่การงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนตนและครอบครัว ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ และสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา และมาตรฐานการอุดมศึกษาเพื่อสร้างสรรค์สังคมไทยจะทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและอารมณเป็นสภาพแวดล้อมมีปฏิสัมพันธ์กับพฤติกรรมความเป็นผู้นำ ความปลอดภัย การมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียน (Bradshaw et al., 2014) จากปัญหาและความสำคัญข้างต้น ระบบการศึกษาไทยยังมีความเชื่อมโยงหน่วยงานต้นสังกัดยังใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเครื่องมือประเมินคุณภาพเพื่อเติมเต็มให้ส่วนที่ควรพัฒนาที่ดีขึ้นภายในสถานศึกษาพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอกสามารถแสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบความเชื่อมโยงสอดคล้องกันระหว่างอุดมการณ์ หลักการ และมาตรฐานการศึกษาแต่ละระดับ ได้แก่ มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาตามกฎกระทรวง พ.ศ. 2561 และ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2562

ผลจากการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวจะเป็นแนวทางทำให้งานวิจัยนี้มีความน่าสนใจทางวิชาการและการนำผลที่ได้รับจากการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ นำมาค้นหาคำตอบสำหรับการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้มีความชัดเจนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์
2. เพื่อศึกษาการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

สมมติฐานการวิจัย

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
2. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การทบทวนวรรณกรรม

การจัดการศึกษาเพื่อปวงชนโดยรัฐต้องจัดให้มีการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองของโลก เพื่อเป็นรากฐานที่พอเพียงสำหรับการใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต รวมทั้งเพื่อการพัฒนาหน้าที่การงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนตนและครอบครัว และเพื่อสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน

การวิจัยได้ใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์โดยแต่ละแนวคิด ทฤษฎีจะเป็นปัจจัยสนับสนุนไปสู่กรอบแนวคิด โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

1. แนวคิดการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management= SBM) คือ การปฏิรูปการศึกษาเพื่อทำให้เกิดความแตกต่างเป็นการโอนความรับผิดชอบไปยังโรงเรียนแต่ละแห่งและการพึ่งพาชุมชนท้องถิ่น มีเป้าหมายในการขยายช่องว่างระหว่างพื้นที่ ที่มีทรัพยากรทางการเงินและทรัพยากรบุคคล โดยให้การสนับสนุนทางการเงินและแนวการบริหารจากรัฐบาลส่วนกลางไปยังโรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล อาจไม่สามารถรับมือกับภาระงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการได้ (Sakurai & Ogawa, 2006)

2. แนวคิดการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) เกิดขึ้นในวงการอุตสาหกรรมของประเทศอเมริกา หลักการสำคัญคือ การสร้างความพึงพอใจในผลผลิตที่เพิ่มขึ้นบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมจะเกิดความพึงพอใจแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ บัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 เป็นกฎหมายใหม่ที่ได้รับการยอมรับจากประชาชนโดยทั่วไป มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการศึกษา สิทธิเสรีภาพชาวไทยในมาตรา 43 บุคคลต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี รัฐต้องจัดให้มีการศึกษาอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันทุกคนโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายจึงเป็นเหตุทำให้เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมีแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เป็นเจตนารมณ์เพื่อปฏิรูปการศึกษาให้ประชาชนได้เรียนรู้จริง มีความสุขกับการได้มาเรียน ด้วยเหตุที่การเรียนการสอนมีคณะบุคคลทำหน้าที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือ โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการจัดการเรียนการสอนให้มีความต่อเนื่องและการให้องค์กรส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพเอกชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม อาทิ ด้านการบริหาร ด้านการจัดการคุณภาพ การจัดการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา แนวคิดการกระจายความรับผิดชอบมอบหมายงานให้ผู้ปฏิบัติทำงานสำเร็จได้ตามเวลากำหนด จะเห็นได้ว่าความรู้ความสามารถของบุคคลมีส่วนทำให้การบริหารจัดการบรรลุ

เป้าหมายได้ และการมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบทำให้มีผู้ปฏิบัติงานครบในทุกตำแหน่ง ทั้งยังช่วยลดเวลาที่ใช้สรรหาบุคลากร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553)

3. แนวคิดการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นแนวคิดที่เริ่มขึ้นในสหรัฐอเมริกาช่วงทศวรรษที่1980 จากกระแสการเปลี่ยนแปลงการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา มาสู่สถานศึกษา สาระสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานคือ การกระจายอำนาจจากส่วนกลางและเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษา ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม (participation) สำหรับในประเทศไทยแนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายปฏิรูปการศึกษา ซึ่งกำหนดเนื้อหาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สุรัสวดี หุ่นพยนต์ และคณะ, 2560)

4. แนวคิดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาทุนมนุษย์และเป็นเป้าหมายสำคัญที่สุดที่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคนในสถานศึกษาต้องรับรู้ และปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบให้บรรลุถึงเป้าหมาย คือมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดและร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้น และแนวทางดำเนินงานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน

5. แนวคิดการประกันคุณภาพการศึกษาการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงการจัดการเรียนการสอนทำให้เกิดการพัฒนาภายในสถานศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการที่สร้างความมั่นใจแก่ทุกฝ่ายว่าการจัดการศึกษาในทุกระดับมีคุณภาพและจะคงรักษาไว้ซึ่งมาตรฐานตามข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการ จึงให้มีการปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีนโยบายปรับปรุงมาตรฐานและตัวชี้วัดให้มีจำนวนน้อยลง กระชับและ สะท้อนถึงคุณภาพอย่างแท้จริง เน้นการประเมินตามสภาพจริง ไม่ยุ่งยาก สร้างมาตรฐานระบบการประเมิน เพื่อลดภาระการจัดเก็บข้อมูล เพื่อลดการจัดทำเอกสารที่ใช้ในการประเมินรวมทั้งพัฒนาผู้ประเมินภายในให้มีมาตรฐาน และมีความน่าเชื่อถือ โดยทั่วไปรูปแบบการศึกษาที่มีคุณภาพประกอบด้วย 1) หลักการที่มีคุณภาพ 2) คุณภาพผู้ปกครองที่มีคุณภาพมีส่วนสนับสนุนให้กระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพ การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นข้อพิสูจน์ให้เห็นถึงพัฒนาสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตถูกนำมาใช้แทนวิธีการอื่น ๆ ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่โรงเรียนหลายแห่งนำมาใช้ทำให้ประหยัดเวลา นำมาสู่ความสำคัญที่เพิ่มเติมให้กับคุณภาพของกระบวนการทางการศึกษา สำหรับโรงเรียนที่ขาดสื่อการสอนและการเรียนรู้ ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องสมุด หรือมีบางส่วนแต่ไม่เพียงพอมีผลทำให้คะแนนการทดสอบของนักเรียนต่ำกว่าที่ควรจะเป็นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนที่มีอุปกรณ์สนับสนุนการเรียนการสอน (Willms, 2000)

กรอบแนวคิดการวิจัย

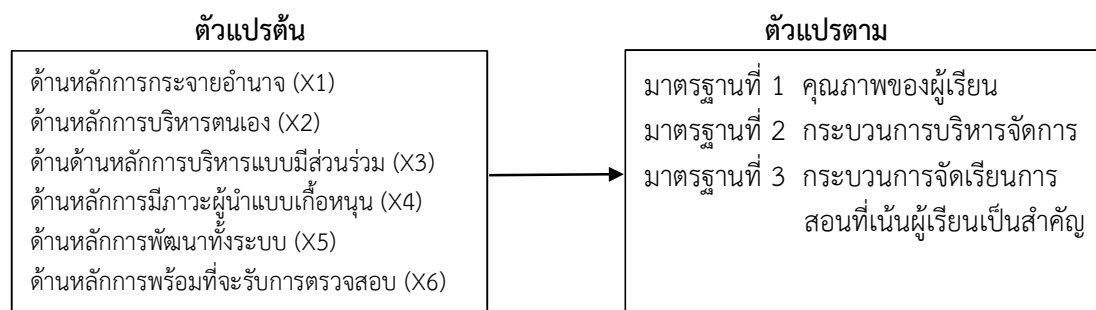
ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดและทฤษฎีจริยธรรม ทฤษฎีสถาบัน และทฤษฎีความชอบธรรมการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนารอบแนวคิดการวิจัยโดยแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ประกอบด้วย 1) ด้านหลักการกระจายอำนาจ 2) ด้านหลักการบริหารตนเอง 3) ด้านหลักการบริหาร

แบบมีส่วนร่วม 4) ด้านหลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน 5) ด้านหลักการพัฒนาทั้งระบบ และ 6) ด้านหลักการพร้อมที่จะรับการตรวจสอบ (X6)

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครสวรรค์ ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1677 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครสวรรค์, 2564) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนในมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครสวรรค์ จำนวน 37 โรงเรียน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น และสุ่มแบบง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 315 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ likert โดยมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 (บุญใจ ศรีสถิตย่นรากูร, 2555) และมีค่าความเที่ยง (Reliability) สัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ส่งไปแบบสอบถามออนไลน์ 315 ชุด ถึงครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครสวรรค์ ในปีการศึกษา 2564 ได้รับการตอบกลับคืนมา 315 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์ผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 77.15 รองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 22.85 อายุระหว่าง 25-40 ปี ร้อยละ 42.54 น้อยที่สุด อายุไม่เกิน 25 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.00 และจำนวน 65 คนมีอายุมากกว่า 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 20.63 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 141 คิดเป็นร้อยละ 44.76 มากที่สุด รองลงมาคือระดับปริญญาโท จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 38.73 น้อยที่สุด ระดับปริญญาเอก จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 16.51 ศาสนาพุทธ จำนวน 272 คน คิดเป็นร้อยละ 86.35 ศาสนาอิสลาม จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 8.89 น้อยที่สุดศาสนาคริสต์ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.76 ประสบการณ์การปฏิบัติงานในตำแหน่ง ไม่เกิน 5 ปี มากที่สุด จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 39.36 รองลงมาคือ 16 ปีขึ้นไป จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 29.52 และ 6-10 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 23.50 และน้อยที่สุด 11-15 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.62 รายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท มากที่สุดจำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 48.25 รองลงมาคือไม่เกิน 20,000 บาท จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 30.48 และ 40,001 บาท ขึ้นไป จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 12.06 น้อยที่สุด 30,001-40,000 บาท 29 คน คิดเป็นร้อยละ 9.21

2. ผลการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ
ด้านหลักการกระจายอำนาจ (X1)	4.33	0.27	มาก
ด้านหลักการบริหารตนเอง (X2)	4.24	0.29	มาก
ด้านหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (X3)	4.33	0.35	มาก
ด้านหลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน (X4)	4.26	0.32	มาก
ด้านหลักการพัฒนาทั้งระบบ (X5)	4.26	0.32	มาก
ด้านหลักการพร้อมที่จะรับการตรวจสอบ (X6)	4.20	0.35	มาก
รวม	4.28	0.31	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดสูงสุด 2 อันดับแรกคือ หลักการกระจายอำนาจ และหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 รองลงมาคือ หลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน และหลักการพัฒนาทั้งระบบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือหลักการพร้อมที่จะรับการตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20

3. ผลการวิเคราะห์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงค่ามัชฌิมเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ โดยภาพรวม

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	$\bar{X}$	(S.D.)	ระดับ
1. มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน	4.08	0.48	มาก
2. มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ	4.10	0.48	มาก
3. มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.23	0.54	มาก
รวม	4.14	0.49	มาก

จากตารางที่ 2 การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดสูงสุด คือ มาตรฐานที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รองลงมา มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08

4. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

ตารางที่ 3 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6
X_1	1					
X_2	.629**	1				
X_3	.577**	.596**	1			
X_4	.593**	.693**	.602**	1		
X_5	.578**	.684**	.620**	.790**	1	
X_6	.585**	.672**	.598**	.783**	.612**	1
Y_{tot}	.416**	.608**	.493**	.713**	.601**	.612**

** $p < 0.01$

จากตารางที่ 3 พบว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทุกด้านได้แก่ด้านหลักการกระจายอำนาจ (X_1) ด้านหลักการบริหารตนเอง (X_2) ด้านด้านหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (X_3) ด้านหลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน (X_4) ด้านหลักการพัฒนาทั้งระบบ (X_5) และ ด้านหลักการพร้อมที่จะรับการตรวจสอบ (X_6) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา Y_{tot} สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า r อยู่ระหว่าง .416-.713

5. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่มีต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์

ตัวแปร	B	Std.	Beta	T	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	0.789	0.307		2.568	.011
หลักการกระจายอำนาจ (X ₁)	0.044	0.061	0.036	0.717	.474
หลักการบริหารตนเอง (X ₂)	0.302	0.058	0.272	5.216	.001**
หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (X ₃)	0.022	0.057	0.022	-0.43	.667
หลักการมีภาวะผู้นำเกื้อหนุน (X ₄)	0.179	0.059	0.167	3.052	.002**
หลักการพัฒนาทั้งระบบ (X ₅)	0.316	0.053	0.318	5.9	.001**
หลักการพร้อมที่จะรับการตรวจสอบ (X ₆)	0.025	0.058	0.022	-0.431	.667

R=.545, R²= .297, F=28.890, Sig=.000

จากตารางที่ 4 พบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านหลักการบริหารตนเอง (X₂) ด้านหลักการมีภาวะผู้นำเกื้อหนุน (X₄) และ หลักการพัฒนาทั้งระบบ (X₅) สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ได้ร้อยละ 29.70 (R²= .297) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละด้านเท่ากับ 0.302, 0.179, 0.316 ตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า r อยู่ระหว่าง .416-.713
2. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านหลักการบริหารตนเอง (X₂) ด้านหลักการมีภาวะผู้นำเกื้อหนุน (X₄) และ หลักการพัฒนาทั้งระบบ (X₅) สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ได้ร้อยละ 29.70 (R²= .297) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละด้านเท่ากับ 0.302, 0.179, 0.316 ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในทุกด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่า r อยู่ระหว่าง .416-.713 ซึ่งหมายความว่า การบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของโรงเรียนในกระบวนการต่าง ๆ จะส่งผลดีต่อการประกันคุณภาพภายใน โดยค่าความสัมพันธ์ที่มีค่ามากกว่า .40 แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างแข็งแกร่งและน่าพึงพอใจและยังจะช่วยยกระดับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านหลักการบริหารตนเอง (X_2) ด้านหลักการมีภาวะผู้นำ (X_4) และด้านหลักการพัฒนาทั้งระบบ (X_5) สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ ได้ร้อยละ 29.70 ($R^2 = .297$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของแต่ละด้านเท่ากับ 0.302, 0.179, 0.316 ตามลำดับ ซึ่งอธิบายได้ว่าหลักการบริหารตนเอง (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.302 แสดงถึงการมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน หลักการมีภาวะผู้นำ (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.179 แสดงถึงการสนับสนุนจากผู้นำในกระบวนการบริหารที่ช่วยส่งเสริมการประกันคุณภาพ และด้านหลักการพัฒนาทั้งระบบ (X_5) มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.316 แสดงถึงความสำคัญของการพัฒนาทุกมิติในโรงเรียนเพื่อให้บรรลุการประกันคุณภาพอย่างยั่งยืน และการที่ผลการวิจัยพบว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานทั้ง 3 ด้านร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ร้อยละ 29.70 ($R^2 = .297$) แสดงว่า สามด้านนี้สามารถอธิบายผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้เกือบหนึ่งในสี่ของปัจจัยด้านอื่น ๆ ซึ่งถือว่าเป็นผลกระทบที่มีความสำคัญและมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์ พบองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญคือการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้นั้น หลักการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านหลักการบริหารตนเอง (X_2) ด้านหลักการมีภาวะผู้นำ (X_4) และด้านหลักการพัฒนาทั้งระบบ (X_5) เพราะจากผลการวิจัยพบว่าสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาถึงหนึ่งในสี่ของปัจจัยด้านอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านหลักการบริหารตนเอง (X_2) ด้านหลักการมีภาวะผู้นำ

เงื่อนไข (X₄) และหลักการพัฒนาระบบ (X₅) เพราะจากผลการวิจัยพบว่าสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาถึงหนึ่งในสี่ของปัจจัยด้านอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่สามารถพยากรณ์การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561. (2561, 23 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก. หน้า 3-5.
- บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. (2555). *การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย: คุณสมบัติการวัดเชิงจิตวิทยา*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรัสวดี หุ่นพยนต์,อำพา แก้วกำก และ ทัศนัญ ใจบริสุทธิ์ (2560). *การกระจายอำนาจทางการศึกษาจากนโยบายสู่การปฏิบัติ:กรณีศึกษาเปรียบเทียบสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยและเกาหลีใต้.สถาบันพระปกเกล้า*. [https://so06.tci-thaijo.org > article > download](https://so06.tci-thaijo.org/article/download)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ*. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- Beatriz, P., Deborah, N., & Hunter, M. (2008). *Improving School Leadership Activity*. (Vol. 1). Policy and Practice.
- Bradshaw, Waasdorp, Debnam, & Johnson.(2014). *Measuring school climate in high schools: a focus on safety, engagement, and the environment*. J Sch Health . 2014 Sep; 84(9), 593-604.
- Petty, R. E., Briñol, P., Tormala, Z. L., & Wegener, D. T. (2007). *The role of metacognition in social judgment*. In A. W. Kruglanski & E. T. Higgins (Eds.), *Social psychology: Handbook of basic principles* (2nd ed., pp. 254–284). The Guilford Press.
- Sakurai, A., & Ogawa, K. (2006). *Assessment of current garment industry in the Lao PDR: Based on a field survey in Vientiane city*. *Journal of International Cooperation Studies*, 14(1), 55-75.
- Williams, J. D. (2000). *Standard of Care: Investment to Improve children Educational Outcomes in Latin America*. Early childhood Development.